

Tankekorner om kjente menn — ute og hjemme

Av Ivar Frihaug Osa

Svensken Oxenstjernas bemerkning til sin sønn om det minimum av fornuft, som verden styres med, er gammelt og velkjent. Spørsmålet er om det står bedre til nå.

La oss ta en prøve:

Straks før kapitulasjonen gav Eisenhower tyskerne følgende kategoriske beskjed:

«Vokt dere for å delta i eller oppfordre andre til å gå inn i militære organisasjoner. Ethvert forsøk på å ad den vei å føre videre den militarisme, som det gjelder om å utrydde i Tyskland, vil bli strengt straffet av militærregjeringen».

Og i boken «Korstog i Europa» sier han:

«Jeg har aldri villet treffe tyske generaler, ettersom de representerer et system som byr meg fullstendig imot».

Allerede i 1951 lød hans ord:

«Etter de venskapelige forhandlinger med tyske politiske og militære representanter kan jeg si, at det store tyske folk igjen kommer til å innta sin stolte stilling blant kulturnasjonene».

Og hva sier han idag?

Churchill sa i 1944:

«Tysk militarisme har kostet to slektledd livet. Den skal nå utryddes for alltid».

Og den samme i engesk radio den 8. mai 1945:

«Dagen og morgendagen skal feires som europeiske seiersdager. I dag skal vi kanskje tenke mest på oss selv.

så snart som mulig inntre i de frie nasjoners forsvar, både for Tysklands skyld — og for vår».

Franskmannen de Gaulle sa i 1945:

«Hva er tyskerne annet enn for små menn i for store uniformer?»

I 1950: «Den urimelige tanke: — et sterkt Europa uten Tyskland, kan bare oppstå i en politisk selvmorders hjerte».

Den 9. november 1943 holdt Hitler en tale i München, der han bl. a. sa:

«De samme naive mennesker som i dag tror seg i Stalin å ha funnet den gode ånd, som skal rake kastanjerne ut av ilden for dem, vil kanskje hurtigere enn de selv aner få oppleve, underjordens fremmanende ånder kommer til å kvele dem selv, endog i deres egne land».

Et par år før han døde, sa Fridtjof Nansen i en tale:

«Vi er i stygt farvann, mine kjære venner. Bårene bryter jo like forut, og vi styrer lukt i dem. Det er sånnelig i siste liten nå å legge roret om. Mistrøstigheten brer seg og tilliten til fremtiden er for en stor del rokket. Når vi så under alt dette driver med streiker og andre kostbare eksperimenter, skal det ikke gjøre saken bedre. Det er sannelig på tide at vårt folk — hver kvinne og mann — våkner

Forts. side 4

Biskopene og Jesus Kristus

I

«Kristendom vil si Jesu etterfølgelse. Jesu etterfølgelse vil si lidelse. Uforskyldt lidelse bibragt av mennesker», skrev Søren Kierkegaard. Biskop Helander hevder at han er uforskyldt dømt. La oss tro ham. I moderne tid blir han da det eneste tilfelle hvor en høyere geistlig kom i

Av PER WIIK

en situasjon lik den Jesus opplevde for nesten 2000 år siden. Selve ønskesituasjonen for en kristen. Helander er riktignok ikke hengt opp på et kors, men ellers mangler intet. Jesus ble også uskyldig dømt —

Jeg har ofte etter Helandersakens endelige avgjørelse undret meg over denne higen etter jordisk rettferdighet hos Helander. Jeg begriper den ikke. Jeg kan forstå at et verdslig menneske som mener at det bare har det ene livet her på jorden og ikke venter seg noen herlighet senere, vil kjempe for siste pust for sin rett her i jammerdalen, men biskop Helander kan jeg ikke skjønne. Eller skal det forståes slik at det er biskop han vil være og at Jesu etterfølgelse er ham helt likegyldig. Man vet hva man har, sies det.

Helander reaksjon skulle

Forts. side 4

EYSTEIN UTHEIM

TIL MINNE

Utheim var en kort tid formann i Forbundet, inntil hans helbred sa stopp for all videre gjerning. Da han døde etterlot han seg et stort savn i vide kretser.

Begravelsen fant sted i Steinkjer 3. okt. Det ble en gripende høytidelighet.

Kapellet var fylt til siste plass, og de skjønneste blomster dekket båren og koret, hvor den sto. Pastor Ola Lynum forrettet og tegnet i følgende ord — som en forsto kom fra hjertet — et strålende bilde av mennesket Utheim, mannen med det varme sinn og den åpne hånd, det vide utsyn og den dype klokskap.

Det var mange kransepåleggninger, fra private og institusjoner. Fra Forbundet la

Jon Skatvold, Skatval, ned en krans med vakre minneord. Han takket for helhjertet innsats og uttrykte sorgen og savnet over Utheims for tidlige bortgang. Olga Bjoner la ned en krans på vegne av Folk og Land med takk for Utheims arbeide for bladets fremgang og det eksempel til etterfølgelse han viste gjennom all sin ferd.

Det var solosang og orgelmusikk.

Etter bisettelsen ble det holdt middag i Grand Hotell for 150 gjester. Også der falt minneordene mange og gode. En satt med vemod i sinnet, et vemod som var blannet med stille glede over at et menneske kan gå i sin grav med så stort og godt ettermæle viden om land.

Fine utsikter for gamle Norge

Det amerikanske forsvarsdepartement har ingen planer for tiden om å sørge for matforsyninger gjennom farvann der ubåter herjer, til allierte som ikke er selvforsynte i tilfelle krig, fremholdt nylig den demokratiske senatoren Hubert Humphrey fra Minnesota.

Hva nytter det å bruke milliarder av dollar på å gjøre det mulig for de allierte å skaffe seg våpen og militærutstyr, fortsetter han, hvis en ikke også kan sikre dem nok mat-tilførsler så de kan holde liv i seg, for ikke å snakke om yte motstand mot et overfall.

Kanskje finner du på din vei en sannhet, hjelpeløs, naken og uten utsyn. Mang en skriftklok vil gå forbi, men vær du dens samaritan.

P. J. L. Heyse.

Scharffenberg spøker!

og

Grunnloven spøker!

Johan Falkberget skrev i Arbeiderbladet 24. okt. om Rugel-

RUSSLAND OG VI

I sin bok med ovennevnte tittel (Jacob Dybwads Forlag 1930) skriver Vidkun Quisling i det avsluttende kapitel «Sammenfatning og Utsyn» følgende som har en merkelig aktualitet også i dag.

Så ser vi da Russland for oss som verdensrevolusjonens verksted og festning med front mot Asia og Europa, med sine agenter og blenkere over hele kloden fra Australia, Syd-Afrika og Argentina til Norge og Island, fra Mexiko og Seattle til Japan. En oppgave som synes skapt for Russland som ligger der bredt og naturrikt i sin sentrale, og dog noe bortgjemte og utilgjengelige stilling mellom øst og vest; en sjettepart av alt land og med en tolvtedel av menneskene på jorden.

Man spør seg selv: Hvorfor all denne larm? En så veldig begivenhet som den russiske revolusjon må dog bak alle disse blodsutgydelser og ødeleggelser ha en dypere mening og hensikt, både for Russland og verdens liv, enn en utopisk verdensrevolusjon og praktisering av Karl Marx' lære.

Hva er så den russiske revolusjons plass i denne verdenshistoriske prosess som fyller vår tid?

For det første at den russiske revolusjon er resultatet av den internasjonale reaksjon mot kapitalisme og imperialismen som har funnet sin teoretiske utforming i marxismen. Men som i virkeligheten iallfall for en vesentlig del må betraktes som en raseoppstand i sivilisasjonen, således som tidligere antydte under omtalen av bolsjevismens rasegrunnlag.

Det var naturlig at denne reaksjon slo igjennom i Russland.

Verden delt i to.

Med et slag gjennomgikk Russland ikke alene både nasjonenes frigjørelse og den demokratiske revolusjon, som Vest-Europa hadde gjennomgått for hundre år siden, men også den nye marxistiske sosiale revolusjon. En forferdelig eksplosjon som grep helt til bunns i massene. Men mens de demokratiske ideer og nasjonenes frigjørelse betegnet et ledd i verdens forening til et hele, så ble revolusjonen

Revolt mot Verdenssivilisasjonen.

At bolsjevismen således er en revolt mot verdenssivilisasjonen ytrer seg særdeles tydelig i dens antikristelige karakter, samt i den betegnede blanning av despotisk tvang og mangel på form og selvdisiplin som nettopp betyr kulturens fornektelse.

Dette var det ene betydningsfulle moment vedrørende den russiske revolusjons plass i verdens utvikling og organisasjon. Sammen med det står Russlands historiske rolle som avskrekkende eksempel på de marxistiske ideers ubrukbarhet, således som tidligere detaljert omtalt.

Et annet og med det første sammenhengende moment er at den russiske revolusjon tross all foreløpig asiatisering dog har banet veien for Russlands europeisering, og dermed også for den europeiske sivilisasjons fremtreden over det indre Asia. Altså på en måte forberedt fullendelsen av den nåværende verdenssivilisasjons seiersgang over jorden. —

Bolsjevikene arbeider til-

blant sin stolte stilling blant kulturnasjonene.

Og hva sier han idag?

Churchill sa i 1944:

«Tysk militarisme har kostet to slektledd livet. Den skal nå utryddes for alltid».

Og den samme i engesk radio den 8. mai 1945:

«Dagen og morgendagen skal feires som europeiske seiersdager. I dag skal vi kanskje tenke mest på oss selv. Imorgen skal vi yte en ser-skilt hyldest til våre russiske kamerater, hvis taperhet i felten har utgjort et av de største bidragene til den almene seiren».

Samme mann 5 år senere: «Den tapre tyske soldaten bør

Stortingsmenns lønnforhold tas opp til vurdering

Spørsmålet om stortingsrepresentantenes lønnsforhold vil bli tatt opp til drøftelse i løpet av høsten. Et utvalg på fem medlemmer, med stortingspresident Oscar Torp som formann, skal ta seg av saken. Utvalgets mandat er å utarbeide en redegjørelse om stortingsrepresentantenes godtgjørelse, drøfte det prinsipp som skal legges til grunn i fremtiden, ta standpunkt til beskatningen av godtgjørelsen og til spørsmålet om en eventuell ny og utvidet soneinndeling for gradering av møtegodtgjørelsen. Da Odelstinget behandlet saken isommer fikk utvalget i oppdrag å fremlegge forslag til lønnsatser og beskatningsregler for presidentskapet innen utgangen av 1957.

Foruten en fast årlig godtgjørelse på 12 000 kroner, har stortingsrepresentantene nå en godtgjørelse for hver møtedag.

Fra 1. januar i år er denne godtgjørelsen 45 kroner dagen for representantene fra Oslo og nærmeste distrikter, 55 kroner for representantene fra Finnmark, Troms og Nordland nordenfor Bodø og 50 kroner for representantene fra de andre landsdelene.

i dem. Det er sannelig i siste liten nå å legge roret om. Mistrøstigheten brer seg og tilliten til fremtiden er for en stor del rokket. Når vi så under alt dette driver med streiker og andre kostbare eksperimenter, skal det ikke gjøre saken bedre. Det er sannelig på tide at vårt folk — hver kvinne og mann — våkner

Fort. side 4

kjempe for siste pust for sin rett her i jammerdalen, men biskop Helander kan jeg ikke skjønne. Eller skal det forståes slik at det er biskop han vil være og at Jesu etterfølgelse er ham helt likegyldig. Man vet hva man har, sies det.

Helander reaksjon skulle

Fort. side 4

Krav i Folketinget om

at det danske «rettsoppgjør» skal avsluttes fremsatt

av Hans Schmidt

Under trontaledebatten i det danske Folketing ble det av representanten Hans Schmidt satt fram krav om at det såkalte rettsoppgjør nå hurtig må bli avsluttet, med løslatelse av de politiske fanger som nå sitter på det trettende året, og ved å få ordnet opp med de avskjedigede tjenestemenns pensjonsforhold, tilbakebetalingskravene m. m. Hvis ikke det hele skal resultere i bare snakk, må saken nå settes på spissen, idet det europeiske samarbeide ikke er «en Pipe Tobak værd» sålenge Danmark fortsætter med urett og ulikhet for loven som symbol på landets viktigste bestrebelse.

Nordisk «Dirigisme»

Farmand skriver:

Grunntanken i de fremlagte planer om en nordisk tollunion er at de enkelte nordiske land ikke frembyr store nok markeder for hjemmeindustri. Det er i og for seg riktig nok. Det foreslås derfor at 80 pst. av samhandelen mellom Sverige, Danmark, Finnland og Norge skal være tollfri. Landbruksvarer og fiskeprodukter skal dog være unntatt fra denne tollfri samhandel.

Videre foreslås der opprettet en nordisk investeringsbank med en grunnkapital på 300 millioner dollar. Av denne grunnkapital skal den norske, den finske og den danske stat tegne 60 mill. dollar hver mens den svenske stat tegner

seg for resten, 120 millioner. Bankens hovedoppgave skal være å finansiere større nordiske industribedrifter, kommunikasjoner og kraftanlegg.

Planen omfatter ellers et produksjonsarbeide på flere områder, blant annet for elektrisk kraft og bilproduksjon. Der foreslås endelig et teknisk og forskningsmessig samarbeide. På toppen av det hele kommer der så et nordisk ministerråd som skal få seg forelagt saker av forskjellig art.

Tollnivået utad blir omtrent som Sveriges nåværende nivå.

Der er fremlagt et stort og verdifullt materiale til belysning av planene, og mange av

Fort. side 4

det mulig for de allierte å skaffe seg vapen og annet utstyr, fortsetter han, hvis en ikke også kan sikre dem nok mat-tilførsler så de kan holde liv i seg, for ikke å snakke om yte motstand mot et overfall.

Kanskje finner du på din vei en sannhet hjelpeløs, naken og uten trossyn. Mang en skriftklok vil gå forbi, men vær du dens samaritan.

P. J. L. Heyse.

Scharffenberg spøker!

og

Grunnloven spøker!

Johan Falkberget skrev i Arbeiderbladet 24. okt. om Rugeldalen som «verdens midtpunkt». Jo, for her har jo Trygve Lie sin hytte Lieset og her skriver han flittig på sine memoarer fra utenriksministerårene i London. En smakebite fra denne artikkel:

Det bind som nå er under penn, kommer til å handle om heimkomsten fra det lange og og byrdefulle exil. Og om de historiske regjeringsskiftene like etter, tilrettelagt under sterke tvil på Grunnlovens atskillig motstridende fortolkninger. Jeg synes jeg ser Johan Scharffenberg sitter og leser og rynker bryene mot de mange mystiske kommande.

JOHAN FALKBERGET

Under Gerhardsen

Tenk om alle de militært tjenestegjørende kom tilbake til bygda og byen! Ville landet da styre klar en betydelig arbeidsledighet?

Blasfemi kaller vi det

Kommunistene tror ikke på et liv etter døden. Likevel har det ungarske presidentråd gjennom et dekret forfremmet alle medlemmer av det ungarske hemmelige politi som ble drept under revolusjonen.

Kunst er den menneskelige aktivitet som har som sitt mål å overføre til andre de eldste og beste følelser som menneskene har nådd. . . Tostoi.

Fra Farmand

Med et slag gjennomgikk Russland ikke alene både nasjonenes frigjørelse og den demokratiske revolusjon, som Vest-Europa hadde gjennomgått for hundre år siden, men også den nye marxistiske sosiale revolusjon. En forferdelig eksplosjon som grep helt til bunns i massene. Men mens de demokratiske ideer og nasjonenes frigjørelse betegnet et ledd i verdens forening til et hele, så ble revolusjonen ved de marxistiske ideers seier . . . en motsetning til enheten. Vi ser da også bolsjevikene selv inviterte til samling og organisasjon av verden, ikke om Europa, men om Moskva.

Europa og Moskva representerer således tilsynelatende de to poler i verdensutviklingen. Om verdensutviklingens positive pol ligger i Genf, kan diskuteres.

Men den negative ligger iallefall i Moskva, som er inkarnasjonen i verdensmålstock av alle fornektende krefter som setter seg opp mot en ordning av verden etter religion, moral, godvilje, rettfærd og sund fornuft. Men som samtidig kanskje også indirekte tjener til å fremme en slik ordning og i det minste virke til å korrigere mange feil og mangler. Ein Teil von jener Kraft die stets das Böse will, und stets das Gute schafft.

Ungarn

Fra minnemøtet på Universitetet. «Den ungarske revolusjon var et vendepunkt i kommunismens historie», fastslo en av talerne.

?

Det ble nylig skrevet i Dagbladet at Frankrike vil utvikle seg til en skygge av en nasjon.

Hvordan er det med Norge?

sammenhengende moment er at den russiske revolusjon tross all foreløpig asiatisering dog har banet veien for Russlands europeisering, og dermed også for den europeiske sivilisasjons fremtreden over det indre Asia. Altså på en måte forberedt fullendelsen av den nåværende verdenssivilisasjons seiersgang over jorden. — —

Bolsjevikene arbeider til dels også selv som en ny Peter den Store for at Russland tilegner seg Vestens kultur, dens tekniske kultur — —. De arbeider for europeisering, men i marxistiske former.

Fort. s. 4.

JOHAN VOGT blir professor

Dosent Johan Vogt kommer til å overta professor Wilhelm Keilhaus professorat i sosialøkonomi. Etter hva vi erfarer, har Kollegiet ved Universitetet i Oslo enstemmig innstilt Vogt.

Har ikke Sovjet nok å rutte med?

Noen fiskere i Pasvikelva ble i forrige uke jaget vekk av en russisk vaktbåt da de holdt på å trekke garn i Svanvatnet. Tilfeldigvis ble episoden iaktatt av en norsk grenseoppsynsman, og ved seinere oppmåling ble det fastslått at det hele foregikk et par hundre meter inne på norsk område. I et grensemøte for noen dager siden klaget nordmennene over forholdet og ba om at slikt ikke måtte gjenta seg. Men sovjet-russerne ville ikke innrømme at de overhode hadde begått noen feil, melder Sørvaranger Avis.

Ja, si det!

Hva skal vi med Grunnloven når vi har Straffeloven? Arnulf Øverland.

Spørsmålet ble nylig reist under en debatt på et offentlig møte i Oslo.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Angsten for sannheten er en god ting

Angsten og frykten for sannheten er begynt å vokse — for alvor. Et ikke uheldig trekk i dagens bilde. Vi må alle være klar over at angst og frykt ikke er umiddelbart skadelig, bare det er i orden med forbindelseslinjene til gjenstanden for angsten. Angsten for sannheten er av det gode, for den trekker smått om senn det norske folks store flertall stadig nærmere hen mot årsaken: den nakne brutale sannhet om rettssviket av 1945.

Ta Folk og Land med deg

ut til alle medskyldige for «rettsoppgjøret», ut til alle som var med og bar falske vitnesbyrd mot oss for landsvik.

Folk og Land er en villig tjener i kampen for oppklaring og fred i vårt folk.

Vi har imidlertid innen våre egne rekker alt for mange som ligger på latsiden. Det burde ikke være slik. Mangel på ansvarskjensle er alt annet enn bra. Derfor gjelder det å friske på, nå er det viktigere enn noensinne.

Hatten av for det danske blad «Revision»

Redaktør Olesen er meget flink. vi anbefaler at også flest mulige norske holder hans blad. «Revision» for 1. november gir 4 fulle sider med interessant stoff.

Skattesystemet har sprengt seg selv!

Drastiske uttalelser er blitt fremsatt under en rundebordskonferanse i Bergen. Bl. a. hevdet ligningssjef Sverre Tretteberg at det er på tide med en alminnelig opprydning i den norske skattejungen.

Firma Norge vårt land

forvalter årlig gjennom sin såkalte statskasse 2,3 milliard. Disponent: Gerhardsen. Men han er

Hva skal han gjøre for 33 000 kroner?

Morgenavisen, Bergen, har på lederplass gått sterkt til rette med utnevnelsen av Kjell Aabrek som den tredje og nyeste statssekretæren til Einar Gerhardsen. Avisen minner om forhistorien — lektor Aabrek som ikke ble nominert ved siste stortingsvalg fordi LO slo i bordet og sa at nå fikk det være slutt med alle de intellektuelle stortingsmennene fra Bergen. Så skulle man tro det ikke var noen vei utenom for lektoren, enn å rusle tilbake til skolen. Gerhardsen viste altså at det var en vei utenom. «Men ærlig talt. Er dette egentlig no-

Rettsstaten utfordrer oss på nytt

Merkelig tvangsauksjon tillyst i Drammen 27. novbr. Det gjelder denne gang 152.000 kroner

Vår rettsstat kjører fortsatt grasat. Det kollektive ansvar har ingen hjemmel i norsk rettspraksis, likevel ble økonomisk pyndring av NS-folk forsøkt gjennomført i forbindelse med det såkalte landsvikoppgjør av 1945. Følgene har vært ruinerende for tusenvis av hjem. Sorg og bunnløs ulykke har holdt sitt inntog i en mengde norske familier, uskyldige kvinner og barn ligger strødd langs veien — som ofre for «opp-

gjøret». I mellomtiden har fremstående norske og utenlandske jurister strengt fordømt den usle og urettmessige adferd. Det skulle med andre ord ha vært den beste anledning for regjeringen og for rettsstatens håntlangee å trekke i land, og heller aktivt forsøkt seg med å reparere skadene, istedenfor å fortsette utplyndringen.

Vi gjengir ved siden av her en annonse fra Drammens-

avisene for fredag den 25. oktober, om en tvangsauksjon som skal fremmes mot bonde Andreas Meland i Skoger. Plyndringen gjelder denne gang ca. 152 000 kroner. Med hvilken rett? Vi bare spør. Om galskapen og program-

Tvangsauksjon

Onsdag den 27. november 1957 kl. 10.00 blir på lensmannskontoret, Styrmoes vei 48, holdt tvangsauksjon over eiendommen «Galteruds», gnr. 20, bnr. 1 av skyld M. 13.30 i Skoger herred, forlangt av Staten, Justisdepartementet ved h.r. advokat G. A. Gulbrandsen, Oslo.

Auksjonsgrunnlag: Utleggsforretning holdt 13/1 1956, dbf. 4/9 1956 for rest erstating kr. 131.998,76 med renter og omk. Skoger lensmannskontor, Boks 135, Drammen, 24. oktober 1957. Ola K. Markhus.

Fiskekonkurransen i Tansberg søndag 3. november

Vårt UD var hverken i 1906 eller siden skikket til å bli «ledende»

i den skandinaviske utenrikspolitik, som Nansen engang forespeilte seg

Reidar Omang: «Norge og stormaktene 1906—1914, I». Skrifter utgitt av Det Kgl. Utenriksdepartements arkiv, nr. 3. Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1957. — Dette etter anmeldelse i Farmand:

Etter unionsoppløsningen var den første store oppgave for det ferske norske utenriksdepartement å ta stilling til spørsmålet om Novembertraktaten av 21. november 1855 mellom Sverige—Norge, Frankrike og Storbritannia fremdeles var gyldig for hvert av rikene etter adskillelsen.

for Frankrike og England, ikke overfor Sverige—Norge som hadde deltatt i krigen.

Novembertraktaten var en vestmaktgaranti for Sverige—Norges integritet overfor eventuelle russiske krav. Den var ensidig rettet mot Russland, den hadde ingen tidsbegrensning og ingen regel om rett til oppsigelse fra noen av kontrahentene. Det var en «evig» traktat. Lenge ble den ansett som en betryggelse for Sverige—Norge, men etter alliansen mellom Frankrike og Russland måtte dens

fordi den nøytrale sone var uttrykkelig nevnt.

Dette var altså utfallet av det norske U.D.'s debut i stormaktspolitikken, men hittil har disse forhandlinger bare kunnet følges gjennom utenlandske publikasjoner, navnlig den tyske («Die grosse Politik der Europäischen Kabinette 1871—1914» 23. bind, annen del 1925, og den engel-

Scharffenberg om Norges spurvedans blant stormaktene — etter Novembertraktaten av 1855

stemningen var ondartet nok til å iverksette denslags for 10 og 12 år siden, tror vi nok at Statens representanter nå vil stå seg på å bruke mere fornuft. Det å tilvende seg annen mannst gods er stridende mot loven, for å si det med enkle ord. Leserne ser her svart på hvitt at annonsen ikke er oppdiktet, men et nytt og avslørende prov for at rettsstaten håper å kunne dure i vei som før. Vi må fastslå at det er en uhørt utfordring til de skadelidte etter «rettsoppgjøret». Saken vil fulgt med spenning over det hele land.

Nikos Kazantzakis, 72 år. Sannelig var det en skam at man ikke rakk å gi ham Nobelprisen.

Den berømte belgiske arkitekt Henry van de Velde, 95 år

Han var en av grunnleggerne av den moderne arkitektur og initivtager til den «funksjonalistiske skole». I 1892 grunnla han «Ateliers d'Arts Industriels» i Bryssel og i 1901 etablerte han «Kunstgewerbeschule» i Weimar. Van de Velde tilbragte sine siste år i sin

Alf Harbitz overfaller Bjørneboe!

Flere blant landets skriftkloke fariseere syns helt å bomme på vurderingen av Jens Bjørneboes litterære innsats. Nå sist er det Alf Harbitz som i Drammens Tiden (for noen dager siden), i en angivelig anmeldelse av «Under en hårdere himmel» ikke anmelder hans bok i det hele tatt, men bare setter igang med et politisk overfall etter gammel velkjent oppskrift å la Beinsets åndelige delirium. For en feilhet, for en usseldom!

«Det hender tidt, man står seg på at glemme, hva man vet og så». Og det er mange mennesker hertilands, som den sentensen har favorisert. Som viste, at vår «rettsstat» glade «glans» var støtt og stadig slett fundamentet. At grunnlovsbrudd var grunnlag for «gesjeften». Og fant det heldigst her å holde kjeften!

J. Gh.

— Befolkningen i India vokser med 5 millioner om året.

— Oljeboringer skal påbegynnes i Jylland i desember.

— Atomfysiker Nils Bohr har mottatt Ford Foundations freds-atompris (75 000 dollar), den største vitenskapelige pris som er gitt en privatperson.

— NTH kunne ta 1 000 flere studerende hvis den ble nyttelike effektivt som de tekniske høyskoler i andre land.

Sovjet-Samveldets nye forsvarsminister, Rodin Jakolevitj Malinovskij, er akkurat som Stukov en

bordskonferanse i Bergen. Bl. a. hevdet ligningssjef Sverre Tretteberg som leder på tross med en alminnelig opprydning i den norske skattejungen.

Firma Norge vårt land

forvalter årlig gjennom sin såkalte statskasse 2,3 milliard. Disponent: Gerhardsen. Men han er valgt av sitt parti, ikke av det norske folk.

Terminliste

5. november: Politisk holmgang i Oslo mellom fylkesmann Trygve Lie og Oslo/Buskerud. Har Trygve Lie i Akershus sikret seg fallrettigheter i Hallingdal bak sine partners rygg?

7. november: Kandisk flåtebesøk i Oslo.

7. november: Mao og Tito til Moskva.

19. november: Fullmaktskomiteen trer sammen.

1.—9. mars 1958: Verdensmesterskap på ski i Lathi. 17 nasjoner med 320 deltagere er anmeldt

— Ingen dør av kjærlighet, men kan ikke leve bare av den heller. (James Eddington).

Forbundet setter igang med flere arbeidsnevnder, samt med den organisasjonsmessige utbygging av vårt fortsatte felttog

Følgende deltok i i Forbundets styremøte 23. oktober: Anders Hafskjold, Tore Bergstøl, E. Kvadsheim, H. S. Jacobsen, Olga Bjoner, Th. Gjølberg, Hans Haug, J. Skatvold, O. J. Lie og Bergljot Sæther, samt Jørgen Bakke.

Etter minnetaler av formannen i Forbundet, til ære for gårdbr. Eystein Utheim og minister Blehr, gikk man over til saklisten. Til nytt Arbeidsutvalg utpektes følgende: Hafskjold, fru Bjoner og

lektor Aabrek som ikke ble nominert ved siste stortingsvalg fordi LO slo i bordet og sa at nå fikk det være slutt med alle de intellektuelle stortingsmennene fra Bergen. Så skulle man tro det ikke var noen vei utenom for lektoren, enn å rusle tilbake til skolen. Gerhardsen viste altså at det var en vei utenom.. «Men ærlig talt. Er dette egentlig noen begrunnelse for å opprette et embete som tapper statskassen årlig for 33 000 kroner?»

«Og fremdeles vet vi ikke hvilke oppgave den nye statssekretær skal ha», skriver avisen, som konkluderer med at det ville vært meget mer anstendig om den nye statssekretæren hadde hevet sin lønn på det norske arbeiderpartis budsjett.

FRITT FORUM

Emne førstk. mandag: «Ungdommens protest».

— Norge har ca. 2500 studenter som studerer ved fremmede universiteter og høyskoler.

Jacobsen, med Gjølberg som varamann. Flere arbeidsnevnder ble valgt, således en læreboknevnd som har til oppgave å gjennomgå det som er skrevet i skolens bøker om okkupasjonstiden, og en historienevnd som skal være behjelpelig med innsamling av dokumenter fra samme tidsområde. **Arbeidet med Forbundets utbygging fortsetter.** En nevnd ble nedsatt til å legge opp den organisasjonsmessige side av saken.

Oslo 1957. — Dette etter anmeldelse i Farmand:

Etter unionsoppløsningen var den første store oppgave for det ferske norske utenriksdepartement å ta stilling til spørsmålet om Novembertraktaten av 21. november 1855 mellom Sverige-Norge, Frankrike og Storbritannia fremdeles var gyldig for hvert av rikene etter adskillelsen.

Denne traktat ble inngått under Krimkrigen. Sverige-Norge hadde erklært sin nøytralitet, men allikevel innlot kong Oskar I seg på forhandlinger med vestmaktene om tilslutning til dem sannsynligvis uten den svenske utenriksministers medvirken og sikkert uten den norske regjeringens vitende.

Den svenske forfatning ga kongen rett til personlig ledelse av utenrikspolitikken. Denne rett brukte Carl Johan i sin russiskvennlige politikk som var mislikt av svenske nasjonalister, nå brukte Oscar samme rett til å omlegge politikken i motsatt retning.

Resultatet ble Novembertraktaten, hvorved unionskongen forpliktet seg til ikke å avstå noen del av rikene til Russland eller gi Russland andre rettigheter der, Frankrike og England forpliktet seg til militær hjelp hvis Russland fremsatte slike krav.

Oscar I anså seg selv som en stor diplomat, hans hemmelige mål var å vinne Finland tilbake ved å delta i krigen.

Vestmaktens virkelige mål var å skremme Russland til fred. Det eneste Sverige oppnådde ved freden i Paris 30. mars 1856 var at Russland forpliktet seg til ikke å befeste Aalandsøene, men dette var bare en forpliktelse over-

— Og enten man liker å høre det eller ei, er det nødvendig å presisere at de som har sittet på bremseklossene skal man ikke gi styrestangen.

Bergens Arbeiderblad.

Norges integritet i overfor eventuelle russiske krav. Den var ensidig rettet mot Russland, den hadde ingen tidsbegrensning og ingen regel om rett til oppsigelse fra noen av kontrahentene. Det var en «evig» traktat. Lenge ble den ansett som en betryggelse for Sverige-Norge, men etter alliansen mellom Frankrike og Russland måtte dens verdi være meget tvilsom.

Da det engelske utenriksdepartement forutså unionsoppløsningen, tok det i mai 1905 opp spørsmålet om traktaten ville være gyldig overfor hvert av rikene etter adskillelsen. Kronsprins Gustav drøftet dette spørsmål med den britiske sendemann Rodd, han ønsket traktaten avløst av en ny hvor også Tyskland skulle være med.

Meningene om Novembertraktatens fortsatte gyldighet var meget delt i England og Frankrike.

Nå skulle det norske utenriksdepartement ta standpunkt til dette spørsmål og til ønskeligheten av en ny traktat med integritetsgaranti både av vestmaktene og Tyskland og Russland, altså uten brodd mot noen enkelt stat.

U.D. ønsket en ny traktat, men det trakk også inn spørsmålet om stormaktene anerkjennelse av Norges nøytralitet.

Derved ble oppgaven mer komplisert. De vanskelige og vidløftige forhandlinger med stormaktene og mellom disse innbyrdes endte med Integritetstraktaten av 2. november 1907, etterat Norge, Frankrike og England først hadde opphevet Novembertraktaten for Norges vedkommende.

Den nye traktat inneholdt ingen anerkjennelse av nøytraliteten, bare et lite betryggende løfte om de fire stormakters støtte hvis den norske regjering fant integriteten truet.

Sverige følte denne traktat som rettet mot seg, også

uttrykkelig nevnt.

Dette var altså utfallet av det norske U.D.'s debut i stormaktspolitikken, men hittil har disse forhandlinger bare kunnet følges gjennom utenlandske publikasjoner, navnlig den tyske («Die grosse Politik der Europäischen Kabinette 1871—1914» 23. bind, annen del 1925, og den engelske: «British Documents on the Origins of the War 1898—1914», vol. VIII, Arbitration, Neutrality and Security 1932).

En norsk redegjørelse har vært et rimelig krav, og da U.D. i 1952 sendte ut første bind av sine skrifter fra arkivet, stilte det i «utsikt at dokumentene vedrørende integritetstraktaten 1907 og Nordsjø-deklarasjonen 1908 skulle bli offentliggjort i samme serie».

Men den nå offentliggjorte samling aktstykker er dessverre ikke en uttømmende redegjørelse for Integritetstraktatens historie.

Førstearkivar Reidar Omang skriver i forordet: «Den publikasjon som her foreligger, var opprinnelig planlagt som en utgave av aktene vedrørende forhandlingene om integritetstraktaten. Denne sak henger imidlertid nøye sammen med Nord- og Østersjø-spørsmålet og ruller dessuten opp hele forholdet til Sverige i årene etter unionsoppløsningen.

Under arbeidets gang fant jeg det derfor formålstjenlig å endre bokens plan. En sammenhengende, kronologisk ordnet rekke dokumenter omfattende tidsrommet 1906—1914 — mente jeg — ville på en bedre måte sette integritetstraktaten inn i sin rette historiske sammenheng

Forts. side 3

Man går aldri så langt som når man ikke lenger vet hvor man vil hen.

Voltaire.

rakk å gi ham Nobelprisen.

Den berømte belgiske arkitekt Henry van de Velde, 95 år Han var en av grunnleggerne av den moderne arkitektur og initivtager til den «funktionalistiske skole». I 1892 grunnla han «Ateliers d'Arts Industriels» i Bryssel og i 1901 etablerte han «Kunstgewerbeschule» i Weimar. Van de Velde tilbragte sine siste år i sin villa ved Oberaegeri i kantonen Zug i Sveits.

«Pinlig» strid blant danske eks-fanger

Det er oppstått en «pinlig» strid blant de tidligere danske konsentrasjonsleirfanger, forteller Ekstrabladet.

Avisen sier: Skjønt det skulle synes rimelig at Vest-Tyskland, Europas rikeste land av sin overflod fikk beskjed om å gjøre godt igjen noe av det som Hitler-regimet bedrev under krigen, er det blant de gamle motstandsfolk kretser som finner at fangeleirenes offer skal være tilfreds med de erstatninger de har fått gjennom den danske stat og ikke bør nedverdige seg til å ta imot nådegaver av tyskerne i dag. Tyskland bør ikke kunne kjøpe seg avlad på denne måten hevder de.

Det er særlig formannen i København-avdelingen av Foreningen Gestapofangene. Viggo Clemmensen som forfekter dette synet. Han bygger på svar han har stått ved en rundspørring blant medlemmene. Han hevder også at leger har irarådet å søke erstatning hos tyskerne ettersom forventningene og den sikkert uunngeelige seinere skuffelse bare kan skape nye psykoser.

Det utvalg som har foresatt seg å skaffe erstatninger fra Tyskland arbeider imidlertid ufortrødent videre. Utvalget er av den oppfatning at i alle fall kommunister og jøder som utelukkende ble sperret inn på grunn av henholdsvis politisk oppfatning og rase, bør ha full erstatning sørfra, sier Ekstrabladet

ons treus-atompris (75 000 dollar), den største vitenskapelige pris som er gitt en privatperson.

— NTH kunne ta 1 000 flere studerende hvis den ble nyttelike effektivt som de tekniske høyskoler i andre land.

Sovjet-Samveldets nye forsvarsminister, Rodin Jakolevitj Malinovskij, er akkurat som Sjukov en bondegutt som har arbeidet seg fram til sovjet-marskalk. Han er 59 år gammel og som Sjukov begynte han sin militære løpebane i tsarens armé under den første verdenskrig I 1917 ble han som 19 år gammel korporal sendt med en avdeling til Frankrike for å kjempe sammen med de franske styrkene. Da Oktober-revolusjonen kom samme år, organiserte han soldaterråd i sin avdeling. I 1918 sluttet han seg til fremmedlegionen, men reiste sommeren 1919 hjem til Sovjet-Samveldet. Han kjempet med den røde armé under borgerkrigen. Ved krigsutbruddet i 1941 hadde Malinovskij kommandoen over et korps i Bessarabia og befant seg således straks i den fremste frontlinje. Seinere var han med under kampene ved Stalingrad. Under offensiven mot Tyskland hadde han kommandoen over russiske divisjoner som rykket frem på det sørlige frontavsnitt. Han vant slaget om Ungarn og rykket inn i Budapest. Malinovskij blir regnet som en av Sovjet-Samveldets fem store generaler fra annen verdenskrig. Sin marskalk-tittel fikk han i 1944. Etter krigen har han vært sjef for Ukraine distriktet, og i 1951 fikk han kommandoen over styrkene i Det fjerne Østen. Etter den 20. partikongress i februar i fjor ble Malinovskij valt inn som fast medlem av kommunistpartiets sentralkomite etter tidligere å ha vært kandidat til komiteen. Samtidig ble han viseforsvarsminister under Sjukov.

Biskop Kr. Schjelderup

Biskopen er en farlig mann for den norske kirke. Hvorfor? Fordi han er uten dobbeltmoral.

OM BJELKEN I EGET ØYE

Stortingspresidenten fra hellediktets dager — C. J. Hambro, skriver i en lang, tendensiøs, men allikevel meget interessant anmeldelse av Bullocks bok om den gresse-lige tyrannen Hitler i Morgenbladet:

«Dette var de tilfældige og navnløse menn som Hitler 12 år før hadde latt ligge og dø på åpen gate, mens han selv flyktet».

Slik omtales kuppforsøket ved Feldherrenhalle i München den 9. november 1923. De falne ble i 1935 overført til et minnesmerke der hvor de var blitt meiet ned av statsmaktens mitraljøser, mens de med sine ledere Hitler, Luedendorff og Göring i spissen marsjerte frem i prosesjon. Hambro skriver at Hitler her «bygget opp den frekkeste av alle partiets propagandale-gender».

Av
ALEXANDER LANGE

Propaganda eller ikke propaganda. Man imponeres ikke alltid av anmelderens omgang med historiske fakta. Tilhører Hambro et parti som trøtte partifunksjonærer har propagandert ihjel? Herrene har såvisst ikke satt livet inn for saken. Høyre svek i dette land en sund konservatismes idé, og kompromitterte seg ytterligere med en heseblesende del-takelse i «rettsoppgjørets» lovbrudd og med «Fellesprogrammet». Dette ødela slagkraften i partiets agitasjon mot Arbeiderpartiet.

— Det er riktig at Hitler kom unna mitraljøseilden.

Hitler har visselig meget å svare for. Men han rømte ikke fra sitt land i farens stund som visse andre. Det gjorde ikke Quisling heller.

Den på mange måter beundringsverdige Hambro ser ikke bjelken i sitt eget øye, omenn det må erkjennes at han viste rådsnarhet og organisasjonstalent natten til 9. april og utover. I selvbergings hensikt eller ei. Han viste handlekraft da det gjaldt å få gullguttene unna! Det lignet nesten på dåd, og er som kjent blitt sterkt bediktet. Dog sier disse enkle strofer det vesentlige:

Avsted, avsted
på lette fjed. —

UD -

Forts. fra side 2

og samtidig gi et fullstendige-billede av Norges mellom-folkelige stilling i denne pe-riode . . .

Også tanken på å underkaste aktene i integritetssaken en virkelig kritisk be-handling — bl. a. ved jevn-føring med de dokumenter som stormaktens utenriks-minister har offentliggjort — har jeg foreløpig måttet la stå hen».

Vi mangler dessverre fremdeles en kritisk vitenskapelig norsk fremstilling av Intetgri-tetstraktatens opprinnelse, virkning og opphevelse (den sto i kraft helt til 6. februar 1928, — professorene Keilhaus og Bergsgårds fremstilling er feilaktig).

Omang skriver videre: «Serien «Skrifter utgitt av Det Kgl. Utenriksdepartements arkiv» har et rent hi-storisk-vitenskapelig formål. Det er dog arkivets håp at skriftene i denne serie tillike

Min inderlig kjære hustru, og vår kjære mor, svigermor og bestemor

Ragnild Wiesener

døde fra oss i dag, 80 år gam-mel.

Oslo, 29. oktober 1957.

Harald Wiesener,
sorenskriver.

Albert

Otto (fraværende):

Svigerbarn og barnebarn.

Bøker De bør lese!

Generalauditør Pürschel: «Rett kurs». Heft. kr. 14.00.

Senator J. R. McCarthy: «Den forspildte Sejr». Heft. kr. 11.00.

Erik Lærum: «Suez — Ungarn — Felen — Cypem». Heftet kr. 7.00.

Generaladmiral a. D. Hermann Boehm: «Norge mellom England og Tyskland. Innb. kr. 16.00. (Ventes i oktober).

Jens Bjørneboe: «Under en hår-dere himmel». Innb. kr. 25.— Boka er en sviende kritikk av landssvikoppjøret.

P. THJØMØE,

boks 122, Stavanger.

Tlf. 21133 — Giro nr. 64042.

er gjengitt et telegram fra Stuebel av 27. juni 1906 om hans samtale med utenriks-minister Løvland 26. juni.

Som svar på Stuebels spørsmål meddelte Løvland at han allerede høsten 1905 hadde sonderet den engelske ge-sandt J. Herbert om opphe-velse av Novembertraktaten, men England hadde ennå ikke svart.

Allerede i oktober 1905 had-de den daværende engelske utenriksminister lord Lands-downe lovet Nansen fornyelse av Novembertraktaten hvis prins Carl ble valgt til konge.

Michelsen siterte i det hem-

Støtt opp om bladet ditt!

En kjent ikke-NS skriver til oss:

«Hvis myndighetene kunne oppnå at «FOLK og LAND» gikk inn, ville de dermed ha vunnet seieren. Ti da hadde ikke de forurettede noe organ» — Vårt mål: Flere tusen nye abonnenter i løpet av vinteren. Da tilkommer det nok deg å skaffe 10 av dem. Undslår du deg?

Det gjelder våre krigsinvalid

Vi ber deg være med oss i hjel-pen for våre krigsinvalid. Send ditt bidrag, stort eller lite, til:

HJELPEORGANISASJONEN
for frontkjempere.

Postboks 1407 V, Oslo.

Postgirokonto 18070.

Benytt postgiroinnbetalings-kort, det er enklest og billigst.

Kavring

1 kg sukker + 1 kg kveite-kavring, 4½ kg's familje-pakning kr. 10.— fritt til-sendt mot forskuddsbetaling.

LITLEBERGEN BAKERI,
Litlebergen.

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag.

Inneh. **ALF T. LUNDE,**
Mosseveien 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Leilighet søkes!

Jeg søker 2 v. og kjk.. nå el-ler senere. Har hustru og li-ten pike (2 år). Ung statstje-nestemann.

Bill. mkr. «Hjelp meg».

Kirkenytt

I Oslo menighet av Den Apostolisk Episkopale Kirke (Eastern) holdes bispevisitas i uken 27. oktober til 3. no-venber. Kirkens biskop for den skandinaviske jurisdik-

Det store epos til min-ne om Vidkun Quisling!

«Laurbærkransen», et dikt av Kai Normann. Pris kr. 10.—, som kan innbetales over min postgirokonto 622 69.

Kai Normann, Ny Hellesund.

FOR POTETHØSTEN

Belteopptakere

Kastehjulsopptakere

for traktor og hest

Potetopptakere

Siden sist

Tyrkerne gikk søndag til urnene for å velge 610 repre-sentanter til en utvidet nasjonalforsamling. Det var 10—11 millioner stemmeberettigede. Over hele landet patruljerte politistyrker, men det oppsto ingen alvorlige uroligheter. Valg-atmosfæren virket helt uberørt av konflikten mellom Syria og Tyrkia.

Statsminister Men deres demokratiske parti sikret seg 414 av forsamlingens 10 plasser. Republikanerne hadde dog betydelig framgang, nemlig fra 31 til 173 mandater.

Meldingen om at USA og Storbritannia er fast bestemt på å utvide sitt vitenskapelige samarbeid og innlede en om-fattende utveksling av vitenskapelige hemmeligheter blir nok hilst velkommen på ansvarlig hold i Washington, men i politiske kretser der sier man at president Eisenhower vil ha store vansker med å få Kongressen til å foreta de nødvendige endringene i atomlovgivningen for å sette samarbeidet ut i livet.

Kong Gustaf den femte erklærte seg i september 1940 villig til å bryte forfatningen, om ikke inntrengende hen-stillinger fra ham til den svenske presse om moderasjon i forholdet til Tyskland førte fram, heter det i en rapport

Medlingen om at USA og Storbritannia er fast bestemt på å utvide sitt vitenskapelige samarbeid og innlede en omfattende utveksling av vitenskapelige hemmeligheter blir nok hilst velkommen på ansvarlig hold i Washington, men i politiske kretser der sier man at president Eisenhower vil ha store vansker med å få Kongressen til å foreta de nødvendige endringene i atomlovgivningen for å sette samarbeidet ut i livet.

Kong Gustaf den femte erklærte seg i september 1940 villig til å bryte forfatningen, om ikke inntrengende henstillinger fra ham til den svenske presse om moderasjon i forholdet til Tyskland førte fram, heter det i en rapport som den tyske minister Hans Thom sen sendte sin regjering. Rapporten gjelder en audiens han hadde hos kongen 14. september 1940 for å klage over den svenske presses uvennlige holdning, og er gjengitt i en ny artikkel av Dagens Nyheters utenriksredaktør Ulf Brandell om tidligere utrykte dokumenter fratatt tyske utenriksdepartement.

Fire unge tsjekkere har «hoppet av» fra en turistgruppe i Oslo og søkt politisk asyl her i landet. De deltok i den første tsjekkiske turistgruppen som har besøkt Norge etter kommunistenes kup i 1948. De hadde planlagt flukt i årevis.

12 professorer har forskningstermin

Tolv professorer ved Universitetet har ihøst såkalt forsknings-termin og er da fritatt for å gi forelesninger. Flere av dem er reist til utlandet. Universitetet disponerer et fond, «Tøyenfondet» til finansiering av vikarer for professorene.

De som har forskningsfri dette semester er professor i teologi, Nils Alstorp Dahl, professorene C. J. Arnholm og Knut Robberstad

i rettsvitenskap, medisinerne Johan Torgersen og Thorleif Dahle, professor i arkeologi, Bjørn Houggen, professorene A. H. Winsnes, Ludin Jansen, Paulus Svendsen og Sverre Steen, professor i teoretisk fysikk, Egil Hylleraas og profesor Johan Ruud, marin biologi.

Rektor Frede Castberg er ventet hjem i slutten av måneden fra en studiereise i Europa.

Dagbladet vet det!

Derfor erklærer Dagbladet som følger:

Det tyske bruddet med Jugoslavia kan neppe kalles annet enn en grov politisk dumhet.

— Pessimisten klager over at jentenes forstand er like kort som deres kjoler. Optimisten er glad for at jentenes kjoler er like korte som deres forstand. (Jean Cocteau).

— Før var det slik at skuespillernes mål var å bli stjerner, nå er det stjernenes mål å bli skuespillere. (Sir Laurence Oliver).

— Den virkelige livskunstner multipliserer de skjønne stunder, de mindre vakre blir bare gjenstand for addisjon. (Maurice Chevalier).

— Etter livets annen vår følger som regel en rask høst. (Hans Albers).

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Omang skriver videre: «Serien «Skrifter utgitt av Det Kgl. Utenriksdepartements arkiv» har et rent historisk-vitenskapelig formål. Det er dog arkivets håp at skriftene i denne serie tillike vil bidra til spredning av pålitelig kunnskap om norsk utenrikspolitikk og styrke følelsen av sammenheng med fortiden».

Det foreliggende skrift vil dog neppe bli synderlig lest av almenheten, mange av dokumentene er på fransk, og leserne må huske ordlyden av de forskjellige norske forslag og de russiske motforslag for å kunne følge med.

Skriftet begynner med Omangs oversikt over innholdet av det norske offisielle materiale (s. 5—59); det er vel denne som vil bli mest lest, som alt fra hans hånd, er den klar og solid.

Deretter følger aktstykkene (s. 60—300), de rækker frem til 26. september 1937.

Annet bind vil bringe fortsettelsen.

Disse aktstykker vil bli en viktig del av det materiale en historiker må bygge på i et arbeide om Integritetstraktaten, men det viser seg straks at de må sammenholdes med det utenlandske materiale.

Et eksempel er belysende. Omang skriver (s. 10):

«Sakens dokumenter gir ikke direkte opplysninger om — eller hvorvidt — spørsmålet i løpet av vårhalvåret 1906 er blitt drøftet mellom Løvland og de fremmede representanter i Kristiania. Det ser imidlertid ut som om utenriksministeren i hvert fall har bedt den tyske minister i Oslo O. Stuebel om uformelt å forelegge saken i Berlin. Dette fremgår av dok. 16».

Men i det nevnte bind av «Die grosse Politik» (s. 404)

allerede høsten 1905 hadde sonderet den engelske gesandt J. Herbert om opphevelse av Novembertraktaten, men England hadde ennå ikke svart.

Allerede i oktober 1905 hadde den daværende engelske utenriksminister lord Lansdowne lovet Nansen fornyelse av Novembertraktaten hvis prins Carl ble valgt til konge.

Michelsen siterte i det hemmelige møte i Stortinget 19. oktober 1905 Nansens referat således:

«Jeg bragte deretter novembertraktaten af 1855 paa bane og resultatet af vor samtale derom var, at valget af prins Carl af Danmark til norsk konge vilde være en væsentlig hjælp for oss i denne henseende. Ved dette valg vilde i det hele Storbritannias sympathier for Norge i væsentlig grad styrkes, og vi maatte kunne regne paa at faa denne traktat fornyet i en utvidet form, saaledes at den kom at gjælde en garanti af Norges absolutte integritet ligeoverfor alle magter».

Michelsen tilføyet at Lansdowne i et brev til ham av 16. oktober 1905 hadde uttalt at valget av prins Carl «vil lette en eventuel fornyelse af novembertraktaten af 1855».

I agitasjonen for prins Carl ble utsikten til fornyelse av novembertraktaten fremholdt.

Dette forklarer kong Haakons sterke interesse og aktive inngripen for å få integritetstraktaten i stand. Dette fremgår særlig av Nansens skrivelser til Løvland av 21. november 1906 (dok. nr. 44) og 27. november (dok. nr. 51).

Kong Haakon hadde «fremholdt for Kong Edward nødvendigheten af at traktaten kommer istand, idet den jo på en måde dannet forutsetninger for hans tronbestigelse, e. l. Dette har gjort den engelske konge ennå ivrigere» (s. 118).

Det har før vært kjent at den nøytrale sone ble nevnt i traktaten etter norsk ønske.

Bill. mrk. «Hjelp meg».

Kirkenytt

I Oslo menighet av Den Apostolisk Episkopale Kirke (Eastern) holdes bispevisitas i uken 27. oktober til 3. november. Kirkens biskop for den skandinaviske jurisdiksjon Rev. P. N. Cedarholm, D. D., hvis klerikale navn er Mar Nikolaus. Han vil under visitasjonen være tilstede ved kirkens messer som feires i dens kapell i Ocars gate 47 og annonseres i dagspressens prekenliste under «Øvrige kirker».

Nansen opplyste (s. 107 at Kongen selv for utenriksminister Grey 21. november 1906 nevnte «ønskeligheten af at faa den neutrale zone nævnt i traktaten paa en eller anden maade».

Det forbitret Sverige at den ble nevnt fordi dette kunne antyde at Sverige i tilfelle ville krenke sonen.

I sin skrivelse av 27. november 1906 har Nansen en kostelig uttalelse:

«Mit indtryk er at vor sag står gunstig, samt at vi har udsigt til at opnå mest, hvis Sverige vil gjøre os den tjeneste ikke at gå med. Vi vil derved bli de ledende i den fremtidige skandinaviske udenrikspolitikk».

Under forhandlingene ble vårt U.D. drevet tilbake fra posisjon til posisjon og sluttresultatet var verdiløst.

Oppgaven burde helt fra først av vært opphevelse av Novembertraktaten uten noen ny garanti for Norges integritet.

Drøftelse av dette spørsmål ville imidlertid kreve en gjennomgåelse av hele problemet.

Vårt U.D. viste seg hverken da eller senere skikket til å bli «ledende i den fremtidige skandinaviske udenrikspolitikk». Johan Scharffenberg.

Kai Normann, Ny Hellesund.

FOR POTETHØSTEN

Belteopptakere
Kastehjulopptakere
for traktor og hest
Potetsortere
Tørrvaskere
Rotskjæremaskiner

Fraktfritt levert kjøpers nærmeste jernbanestasjon d/seller-anløpssted

GUNNAR BRADLEY

Innehaver Per Bradley

B E R G E N

Telefon 10 285

Urmaker

R. Gjessing

Torvet — Tlf. 83 25 07

DRAMMEN

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

VED BESØK I EGERSUND

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

Tannlege

MARTIN KJELDAA

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

JUSTUS VERICULTOR:

Den norske kapitulasjon

10/6 1940

3

Krigføringsproblemer

1940/45

A. Lange: «Boken vil hevde sin plass i bokhyllen til enhver tid».

Fåes i Kiershowsgt. 5/1, og i Teatergt. 6 (Johannesen). Pris kr. 5,—.

Lett huspost

hos enslig dame for kortere eller lengere tid, i Oslo.

Bill. mrk. «Attester eller referanser».

Pent pikeværelse

koldt og varmt vann, sentralfyring, tilleie til en enslig dame mot litt hjelp eller uten. Referanser nødvendig. Bill. merk. «Frogner».

RUSSLAND OG VI

Fort. fra side 1

Skyves grensene
stadig vestover?

I Russland avgjøres den europeiske sivilisasjons skjebne. Europa står i forbindelse med den russiske revolusjon overfor to muligheter: undergang, eller en ny og avgjørende landevinning, som vil føre den europeiske sivilisasjon utover hele det ellers vanskelig tilgjengelige eurasiatiske kontinent, og bevirke en gjenfødsel av den europeiske sivilisasjon, som holder på å forkomme i sitt gamle, nå for trange hjem. Russland og Europa kan ikke i lengden skilles. Spørsmålet er bare om det blir Europa som forener Russlands nasjoner med seg, hvilket forutsetter bolsjevismens nedkjempelse. Eller om det blir Sovjetforbundet grenser som flyttes vestover — — Chansene for verdensrevolusjonen er således små (i 1930) såfremt verdensfreden kan bevares.

(Med Englands og Frankrikes krigserklæring til Tyskland i september 1939 ble verdensfreden brutt, og seierherrene i vest, tilsluttet i 1945 sin allierte, Sovjetrussland å sette seg i besittelse av tredjeparter av europeisk landområde).

Utviklingen beror
på tilfeldigheter.

Den oppgave å gjenvinne Russland for den alminnelige sivilisasjon er den største politiske og kulturelle oppgave i verden i vår tid.

*

Når og hvorledes vil dette nye Russland se verdens lys?

Revolusjonen mot tsarstyret begynte i noen matkøer i Pe-

ding inntreffer. Bare et er sikkert at for hvert revolusjonsjubileum er bolsjevikene et år nærmere enden. Tre fjerdeparter av det russiske folk vil denne slutt og en god halvpart av bolsjevikene ønsker slutt på Stalins politikk. Men selv om Stalin faller, så er derfor heller ikke bolsjevistikstyret forbi. Det revolusjonære oligarki holder det ulykkelige land med tusen midler, er energiske, hensynsløse menn med årvåkent politisk og lydige soldater til sin rådighet, og har mektige interesser å forsvare: sine monomane ideer, makten og livet.

Et forbund kan bryte brodden

Når det forholder seg slik, at bolsjevismen er en sammensvergelse mot den nordisk inspirerte europeiske sivilisasjon, at den i første rekke går de nordiske livsidealer på livet — og at de største motsetninger i verden i vår tid reduserer seg til en tvekamp mellom bolsjevismen og det nordisk-europeiske prinsipp, — forholder det seg slik, da må vi se det mest effektive botemiddel mot bolsjevismens og Bolsjevik-Russlands renker og anslag, i et nærmere kulturelt, økonomisk og politisk samarbeide, mellom de nordisk innstilte folk i videste forstand. — — Et nordisk forbund mellom Skandinavia og Storbritannia, med tilslutning av Finland og Holland, og hvori Tyskland og eventuelt de britiske dominions og Amerika senere ville kunne trekkes inn, et forbund som ville bryte brodden av enhver bolsjevikisk kombinasjon og sikre den europeiske sivilisa-

Sovjets utenlandshjelp Gamle våpen og billige lån

Med «Times» som hovedkilde skal her gis en kortfattet oversikt over de «hjelpesaksjoner» Sovjet-Unionen har igangsatt overfor tilsynelatende nøytrale land, særlig i Midt-Østen. Etter Stalins død er man blitt meget mer tilbakeholdende med direkte politisk infiltrasjon, og er i stedet gått over til omfattende lånevirkosomhet, til å gi teknisk hjelp og levere våpen. Hva våpenleveransene angår, kommer forøvrig også visse Sovjet-kontrollerte land bak jernteppet inn i bildet, særlig Tsjekkoslovakia som har den best utbygde våpenindustri av samtlige.

I alfabetisk rekkefølge ser listen omtrent slik ut:

Afganistan. — I 1956 ble ratifisert en kredittavtale omfattende 100 mill. dollar. Kreditten brukes i første omgang til diverse industriprosjekt, i annen rekke kommer en flyplass ved Kandahar og utbedring av veien mellom Kabul og grensen mot sovjetrussisk område. I tillegg kommer en avtale om våpenleveranser til 25 mill. dollar, og pengene fra denne kreditt går bl. a. til kjøp av tsjekkiske våpen. Tsjekkerne har et våpenarsenal i hovedstaden Kabul. En ennå ikke bekreftet melding forteller at det ganske nylig er sluttet en utvidet kredittavtale omfattende 60 mill. dollar som bl. a. skal brukes til anskaffelse av fly og tanks fra Sovjet. Afganistan har som motydelse «pantsett» 50 prosent av sin

Ekspert har beregnet omfanget, inklusive leveranser for Suez-krisen, til: 60 stridsvogner av typen Josef Stalin III, 250 mindre tanks av typen T 34, 100 panservogner for troppetransporter, 50 MIG 15, minst 20 MIG 17, 40 bombefly type IL 28 og et antall trenings- og transportfly. — Verdien av våpen levert før Suez-krisen er beregnet til 335 mill. dollar. I betaling har Egypt før Suez-krisen anvendt 34 prosent av totaleksporten. For 1957 beregnes 40 prosent av bomulls-eksporten å gå til Sovjet-blokken.

India. — Indit sluttet i april 1956 avtale om et lån på 115 mill. dollar, 2,5 prosent rentebærende, til bygging av et stålverk i Bhilai. En ny avtale er sluttet om en kreditt på 120 mill. dollar, som det først kan trekkes på etter 1959. Der eksisterer avtale om teknisk hjelp til oljeboring, og 26 russiske eksperter arbeider for tiden i Punjab. Nehru har benektet at India har avtale om våpenleveranser.

Indonesia. — En 2,5 prosents 100 mill. dollar-kreditt ble undertegnet i Moskva i 1956. Den er ennå ikke ratifisert i Djakarta. Man venter en russisk ekspertdelegasjon som skal undersøke landets ressurser. Polen skal ha tilbudt leveranse av en kjemisk fabrikk. Indonesia har kjøpt 4 000 russiske biler.

Nepal. — Sovjet-Unionen har erklært seg villig til å delta i oppbyggingen av Ne-

tortorpedobåter. Det regnes med at Syria har minst 350 russiske militære eksperter.

En ny leveranse-avtale menes å være sluttet etter forsvarsminister Khalid el Azms Moskvabesøk i august. Det nevnes en totalsum på 140 mill. dollar og materiellet skal være to undervannsbåter, 120 fly, delvis av typene MIG 19 og IL 28, samt anlegg av 8 flyplasser innen 1960 og ytterligere 8 etter 1960. Syria skal også ha sikret seg en kreditt på 140 mill. dollar til utbygging av veier, jernbaner og kraftstasjoner.

Også den lille araberstat Jemen har sikret seg russiske kreditter og våpen, bl. a. 30 tunge stridsvogner, 50 motoriserte kanoner, 20 fly og 70 panservogner for troppetransport, videre endel luftvern-skyts. Det regnes med at Jemen har ca. 50 russiske og egyptiske instruktører.

Sammenlagt blir dette meget betydelige summer, og meget betydelige kvanta våpen. Der er foregått en våpenopp-ladning av araberlandene, mens landene lenger øst, India, Burma og Afganistan, i første rekke får økonomisk bistand og ikke våpen. Man skal legge merke til at de fleste avtaler om hjelp skriver seg fra våren 1956. Den første «prøve» på virkningen fant sted under Suezkrisen. Utviklingen senere viser at resultatene har skremt noen, mens andre, og særlig Syria, har nærmet seg Sovjet-Unionen enn ytterligere.

nytter det, når planleggerne ikke forstår — eller ikke vil forstå — at grunnårsaken til vanskelighetene i Norden og i Europa nettopp er den plan-økonomiske velferdspolitik som har vært drevet i årene etter krigen.

Bare at der i dagens situasjon for fullt alvor foreslås en nordisk investeringsbank, viser hvor livsfjernt det hele er. Skal man ha noe håp om å få tilført utenlandsk kapital til Norden må forholdene legges til rette for det. Standard Oil-prosjektet viser hva den utenlandske kapital minimum forlanger. Utbyttebegrensningen må oppheves, skattene senkes og risikoen for sosialisering fjernes. Der eksisterer skrikende kapitalmangel, men en investeringsbank skaper ikke i seg selv mere kapital hvis man ikke gjør noe med grunnlaget. Disse for finansfolk selvfølgelig forutsetninger har planens forfattere overhodet ikke drøftet.

Det er ikke mere, men mindre dirigering som trenges. Større belønning både for enkelt-bedriftene og for enkelt-menneskene. Det er en total omvurdering som kreves hvis Norden skal kunne følge med i det europeiske fellesskap. Og dermed bevare sin levestandard.

Før det blir tatt fatt på de underliggende misforhold, har vi liten tro på disse planer. Den fremlagte statistikk i denne enorme dokumenthaug (1300 trykksider) er av verdi og den skal vi bevare (og komme tilbake til), men selve planene bør forbli hvor de er nå. På papiret.

Biskopene

Fort. fra side 1

tig synd. Noen hver kan bli mistenksomme over slike vel-friserte småsynder i det uendelige, men Moralsk Opprustning og anonyme brev — nei, det hører nok kirken til.

Kirken er i en krise, hører man til stadighet.

Det stemmer helt ut. Den er i en alvorlig krise og har vært det lenge. Det som ikke stemmer er de årsakene man oppgir til disse krisene. I den hjemlige pågående krise er det helveteslæren og den evige pine man strides om, og i den nylig oppdagede borte i Sverige er spørsmålet om kvinnelige prester eller ikke — grunnen. En årsak skal som bekjent døden ha enten det gjelder norsk eller svensk kirke, men er ikke grunnen til de tomme kirker den at det nye testamentes lære er blitt storparten av kirkens menn fremmed.

Mye tyder på det.

Fort. neste nr

Tankekor

Fort. fra side 1

opp og ser stillingen som den er: hele folket må samle seg om den oppgave, som først og fremst er den viktigste av alle, å bringe vår husholdning i orden. Et samarbeide for å løse de store oppgaver, det må og det kan ikke la være å komme. —

Såvidt Nansen. Hva får man så ut av det? For meg fortøner uttalelsen seg som en varm og manende appell om nasjonal samling. Vistnok vet jeg, at Nansen den gang tenkte på en samling i et Fedrelandslag. Men det hadde små utsikter, all den stund Michelsen måtte oppgi tanken om å danne regjering. Og

Den oppgave å gjenvinne Russland for den alminnelige sivilisasjon er den største politiske og kulturelle oppgave i verden i vår tid.

Når og hvorledes vil dette nye Russland se verdens lys?

Revolusjonen mot tsarstyret begynte i noen matkøer i Petrograd. Misnøyen i køene ga seg utslag i håndgripeligheter. Tropper ble tilkalt, men nektet å skyte på mengden. Og så rullet det videre. Revolusjonen var der. Forutsetningene for noe lignende er til stede i Russland i dag, men om det utvikler seg beror på tilfeldigheter.

Det er også uten tvil i Russland tendenser til bonapartisme og til omveltninger støttet på armeen. En rekke slike sammensvergelses er etterhånden oppdaget og tilintetgjort. Og ser vi på historien er mange systemskift og styreskift i Russland foregått på den måten. Et par regiment er marsjert opp foran slottet og har gitt sin mening tilkjenne, eller en bunt sammensvorne er trengt inn i slottets gemakker og har satt sin vilje igjennom. Paladsrevolusjon er alltid mulig i Russland nå som før.

Selv om Stalin faller . . .

Den russiske revolusjon har ennå ikke nådd sin Thermidor, det vendepunkt som den franske revolusjon nådde allerede i juli 1794 ved Robespierres fall, etter — fem års revolusjon. Den revolusjonære febers forløp er således betydelig langsommere i Russland — men hvis Stalin skulle bli styrtet eller forsvinne, og høyreopposisjonen komme til makten, så ville også den russiske revolusjon ha nådd sitt vendepunkt og begynne bevege seg langsomt og gjennom mange kriser oppover igjen til normale forhold.

Ingen kan si når denne ven-

bund mellom Skandinavia og Storbritannia, med tilslutning av Finland og Holland, og hvori Tyskland og eventuelt de britiske dominions og Amerika senere ville kunne trekkes inn, et forbund som ville bryte brodden av enhver bolsjevikisk kombinasjon og sikre den europeiske sivilisasjon —.

På tross av alle motsetninger som verdenskrigen (den 1. verdenskrigs) blodige konflikter måtte ha etterlatt, er sådan redelig og sympatisk forståelse mellom individer av nordisk innstilling i alle land den viktigste plikt for alle langtskuende kvinner og menn —.

Med denne betoning av det nordiske må vi ikke undervurdere betydningen av det alminnelige europeiske og internasjonale samarbeid. — Navnlige er konsolideringen av Europa basert på forståelse mellom Frankrike og Tyskland, en nødvendig forutsetning for at Europas front mot Russland skal kunne holdes — ved siden av det nordiske må vi også holde på det all-europeiske og internasjonale samarbeide.

Ved H. Ø.

Frankrike

Etter dagens svartebørsnotering må franskmennene i dag betale pundet med 1250 franc.

Sammenlignet med kursen i 1914 som var 25, vil dette si at francen nå har bare en femtiendedel (1/50) av sin 1914-verdi, målt i engelske pund og pundet på sin side er bare verd en fjerdedel av hva det var i 1914. Således ser man at francen i virkeligheten har bare 1/200 av sin tidligere reelle verdi.

Kaffemangel er verre enn Syria-krisen, mener tyrkerne.

arsenal i hovedstaden Khabul. En ennå ikke bekreftet melding forteller at det ganske nylig er sluttet en utvidet kredittavtale omfattende 60 mill. dollar som bl. a. skal brukes til anskaffelse av fly og tanks fra Sovjet. Afghanistan har som motydelse «pantsatt» 50 prosent av sin bomullsproduksjon, 75 prosent av ullproduksjonen og 90 prosent av de vegetabiliske oljer.

Burma. — Der eksisterer en avtale om gjensidig utveksling av «gaver», og Burma har fått et stålverk, et sykehus, en idrettsplass, et teater og en teknisk høyskole. Burma har «gitt» 400 000 tonn ris. I tilfellet Burma kan man si at det nærmest dreier seg om vare-clearing.

Egypt. — Helpen består nesten utelukkende av våpen.

Nordisk «Dirigisme» -

Forts. fra s. 1.

de anførte argumenter virker besnærende. Leser man oversikten over planens gjennomførelse virker de stort sett meget sympatiske. En av forutsetningene for friere handel er full valuta-konvertibilitet, sies det. Videre uttales ønske om å fremme den frie konkurranse og sparingen, samt å hindre inflasjonen. Alt dette er mål også vi er enig i.

Når man imidlertid kommer over til den detaljerte gjennomgåelse forstår man snart at noen ekte liberalisering slett ikke er hensikten. Det er det offentlige som skal lede investeringene. Priskontrollen (?) skal samordnes hvor det er nødvendig, og ellers kan hvert enkelt land fortsette sin økonomi som før — og det vil for Norge da si planøkonomi og dirigering. Skattenes høyde blir ikke tillagt noen som helst betydning for konkurransevnen, og de penge- og finans-politiske synspunkter

sert i Djakarta. Man venter en russisk ekspertdelegasjon som skal undersøke landets ressurser. Polen skal ha tilbudt leveranse av en kjemisk fabrikk. Indonesia har kjøpt 4 000 russiske biler.

Nepal. — Sovjet-Unionen har erklært seg villig til å delta i oppbyggingen av Nepals femårsplan. Andre deltagere i planen er India, USA og Kina.

Sudan. — Sovjet har i april 1956 tilbudt våpenleveranser, men «Times» har ikke kunnet få bekreftet at noe er levert. Nylig er gjort tilbud om eksperthjelp, omfattende bl. a. også geologiske undersøkelser (olje!) Man er villig til å motta bomull som partbetaling.

Syria. — Innen Suezkrisen fikk Syria Sovjet-våpen for 56 mill. dollar, og beløpet er senere øket med ytterligere 84 mill. dollar, tilsammen 140 millioner. Syrias arsenal av Sovjet-våpen er etter beregninger på 200 stridsvogner av typen T 34, 50 motoriserte kanoner SU 100, minst 200 panservogner for troppetransporter, minst 120 122 mm. feltkanoner, minst 100 37 mm. radarstyrte luftvernsskyts, 60 85 mm. luftvernsskyts, en del apparatur for raketter og en mengde håndvåpen, henved 70 MIG 15 og 17 og noen mo-

domineres helt av de nå avlegse Keynes-synspunkter.

I dette kvasi-liberale syn finner man forklaringen på det eiendommelige fenomen at sosialister og planøkonomer som i dag går inn for en nordisk tollunion til å begynne med bekjempet planen. De fryktet at den ville slå istykker den norske velferdsstaten. Men nå har man behendig tryllet bort denne vanskeligheten. Til gjengjeld skal politikken fortsette som før.

Ute i Europa forlater man

skal legge merke til at de fleste avtaler om hjelp skriver seg fra våren 1956. Den første «prøve» på virkningen fant sted under Suezkrisen. Utviklingen senere viser at resultatene har skremt noen, mens andre, og særlig Syria, har nærmet seg Sovjet-Unionen enn ytterligere.

Til slutt skal nevnes at hjelpen på ingen måte blir gitt gratis. Ofte betales den med råvarer og landbruksover-skudd som Sovjet selv har mangel på. Hva lånerenten angår skal merkes at den gjennomgående er langt mer fordelaktig for låntagerne enn lån ydet fra vest — renten er gjerne 2,5 prosent og avbetalingstiden helt opp til 30 år. En unntagelse er 115 mill. dollarlånet til India, hvor avdragstiden er 12 år.

Meget viktig er det i forbindelse med våpenleveransene å være oppmerksom på at våpnene — etter ekspertenes mening — stort sett er foreldet og ikke lenger har noen særlig praktisk verdi for Sovjet-Unionen og de topprustede vasall-landene. Ørkenkrigen Egypt-Israel viste til evidens at de leverte våpnene ikke var førsteklases.

Hensikten med leveransene til Midt-Østen blir dermed mer enn tydelig: A så splid og provokasjon.

dirigering og priskontroll. Planene for den nordiske tollunion vil medføre mer dirigering og stats-byråkrati. Bare av den grunn egner de fremlagte planer seg dårlig som overgangsordning til et eventuelt europeisk frihandelsområde. I tillegg til de enkelte lands regulering og byråkrati får man nemlig det nye byråkrati som disse planene forutsetter. De som har utarbeidet planene har hatt et stort arbeide og sikkert utført det i beste hensikt, men hva

(1 300 trykksider) er av verdi og den skal vi bevare (og komme tilbake til), men selve planene bør forbli hvor de er nå. Pa pagiret.

Biskopene —

Forts. fra side 1

tyde på at Jesus var forsvunnet i all denne kirkelighet. Den innføring vi fikk i kirkelig liv og tenkemåte under Hellandersaken peker mot en Jesus som er gått helt tapt for kirken. Hva fikk vi høre? Jo — vi fikk høre om kirkelig valgagitasjon. Den besto av anonyme brev hvor en del av bispekandidatene fikk sitt skittentøy vasket. Disse brev var tilstillet de bispeutpeken- de prester. Brevene måtte være skrevet av geistlige da ingen utenforstående — uten-omkirkelige — kunne ha et slikt innblikk i tingene. Vi fikk også høre at dette var vanlige foreteelser foran bispevalgene og har vært det i lang tid.

Ja, slik har det søtti, sa kjerringa.

Jeg kjenner ikke til lignende i noe samfunnslag eller gruppe. I forbryterverdenen — hos samfunnets utstøtte — hvor hensiktene er klare som skarpslepne sverd er slik fremgangsmåte ikke gangbar mynt. Og tar vi et par trinn opp stigen til politikerne så vil vi lett finne at det også er dem fremmed. Det ser ut til at det foreliggende fenomen bare forefinnes i statskirkene. Jeg hevder ikke at bakvaskelser er meneskene fremmed, men bakvaskelser satt i system med anonyme brev — så å si godtatt i spillereglene — forekommer tilsynelatende bare i kirkelige kretser ved bispevalg. Jeg har aldri hørt om lignende hos noen dissentermenighet eller Oxfordbevegelsen selv om man i bekjennelser fra disse siste ennå til denne dag har savnet en saf-

man så ut av det? For meg fortøner uttalelsen seg som en varm og manende appell om nasjonal samling. Vistnok vet jeg, at Nansen den gang tenkte på en samling i et Fedrelandslag. Men det hadde små utsikter, all den stund Michelsen måtte oppgi tanken om å danne regjering. Og dessuten kan jo ikke et fedrelandslag tenkes uten å være grunnlagt på nasjonal samling. Derfor er de også synonyme begreper.

La oss så tenke på Nansen og Quisling, om disse to Norges sterkeste menn, som i den beste forståelse i en årrekke hadde arbeidet sammen i Russland, også i fellesskap hadde fått utarbeidet rettliningslinjene for denne «samlingen» i Norge, tror man da, at «Røsten» (Øksnevad) og de andre «røster» hadde dristet seg til å sende hektolitervis med galde og bakvaskelse mot disse våre staute menn? Jeg tenker de hadde «holdt inne».

Ellers kan man jo forsøke å tenke seg Nansen som starter av en «geriljakrig» etter en total kapitulasjon med angivne æresord og andre gode greier. Det faller litt vanskelig, ja. —

Ivar Frihaug Osa.

FOLK og LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo

Ekspedisjon og kasse:
Klershowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96
Boks 3214

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50
pr. halvår. Sverige og
Danmark: kr. 29,00 pr.
år, kr. 14,50 pr. halvår.
Utlandet for øvrig: kr.
33,00 pr. år, kr. 16,50 pr.
halvår. I nøytralt om-
slag kr. 35,00 pr. år, kr.
17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter
over en spalte.
Bruk postgiro nr. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo